

Arabako Urrezko Emakumeak Alavesas de Oro

“Curlinga oso psikologikoa da, eta nork bere burua gaintitzen laguntzen du”

Leire Carasa

“Frustragarria da ikustea Espainian ez dela egiten curlingerako bakarrik diren instalazioen alde”

Irantzu García

Irantzu García eta Leire Carasa, Arabako curlingaren oraina eta etorkizuna

Arabako eta estatuko curlingean nabarmentzen diren bi emakume dira gure protagonistak. Irantzu García Iparpolo curling kluba ordezkatzeko du. Klub hori aitzindaria izan da probintzian kirol horretan, eta arrakasta handiak lortu ditu bai nazio mailan, bai na-

zioartean; esate baterako, Espainiaren brontzezko lehen domina, munduko txapelketa batean. Leire Carasa etorkizun handiko kirolari gaztea da, eta Harrikada Curling klubaren eskutik lortu berri du bere lehenengo titulua, emakumezkoen taldekako Espainiako txapelketan, hain zuzen finalean Iparpolo 2021eko txapeldunari irabazita.

Irantzu García

Irantzu García curlingeko izen berezietako bat da. Gasteiztar horrek 20 urteko ibilbidea dauka atzean kirol horretan, eta doze-naka aldiz igo da podiumera Espainiako txapelketetan, eta Munduko eta Europako lehiaketetan ere ibili da. 2014ko Munduko txapelketan brontzea eskuratu zuen binakako mistoan, eta mugarrira izan zen Espainiako. Orduz geroztik, erreferentzia nagusia da. 30 urte ditu eta medikua da, eta lanbidea eta kirolarekiko duen grina Iparpolo bere klubaren bidez uztartzen ditu, zeina bere amak, Sorkunde Vezek, sortutako familia erakundea baita.

Curlingari eskainitako urteetara atzera begiratzen duzunean, zer pasatzen zaizu burutik?

Batez ere, harrotasuna eta gogobetetasun pertsonala sentitzen ditut. Ia 20 urte joan dira jokatzeko hasi nintzenetik, eta ibilbidea oso bizia eta gogorra izan da, batzuetan. Baina pozik nago helburuak lortu ditudalako, ikasketekin uztartu ahal izan dudalako, eta orain lanarekin ere bai, gorenean jarraitu ahal izateko.

Iparpolo klubak kirol ezezagun baterako atea ireki zigun Euskadin

Egia da. Katalunia aldean ordurako ezagutza handiagoa zegoen, baina Gasteizen ez zen ezaguna eta geuk hasi genuen dena. Amaren lana aitortu behar dut, beti ordu asko eta ahalegin handia inbertitu baititu, lehenik eta behin materiala lortzeko, hasieran entrenatzeko ere ez geneukan eta. Bere borrokari esker gaude gauden tokian.

Gizarte aitorpena eta komunikabideen interesa lortu dituzue zuen lorpenei esker. Ahalegina da arrakastarako bidea?

Egia da. Hasieran ezezagunak ginen. Ate asko jo behar izan genituen. Egun batean emaitza onak lortu genituen, eta orduan hasi ziren gu aipatzen.

Inflexio puntua izan al zen Dumfriesen 2014an egin zen munduko txapelketan zure lehengusu Sergio Vezekin batera binakako mistoan lortutako brontzezko domina?

Baietz uste dut. Maila horretako emaitza bat lortzen ez duzun bitartean, ez zaituzte benetan aintzat hartzen. Egia da Espainiako txapelketetan zenbait modalitatetan dominak lortzetik nentorrela. Munduko txapelketa batean brontzezko domina bat irabaztea, horrek zekarren guztiarekin, Espainiaren historian lehena izan zelako, inflexio puntua izan zen jendeak gu gehiago ezagutzeko eta serioago hartzeko.

Oztopoa al da zuentzat izotz onik ez egotea Espainiako pistetan, Jacakoa kenduta?

Harritu egiten nau horrela jarraitzeak, alderdi horretan ez baitugu ezer aurreratu. Geroago hasi ziren beste herrialde batzuk eboluzionatzen joan dira, Mexiko edo Brasil, esaterako. Espainian atzean geratzen ari gara. Emaitzak lortu ditugu, erakutsi dugu lehiakide onak garela, baina ez da nahikoa urrats bat aurrera egiteko eta azpiegitura egoki batean inbertitzeko. Jacan txapelketak jokatzeko ditugu; izotzaren kalitatea ona da, baina ez da soilik curlingerako pista.

Lanaldi osoz curlingean aritzeko esperientzia bizi nahi izan zenuen, eta Eskoziara joan zinen urtebetez. Nolako izan zen esperientzia?

Egin izan ez banu, bizitza osoan damutuko nintzatekeen. Jakin nahi nuen nolako den kirolean soilik aritzea, curlingak hainbesteko oihartzuna eta tradizioa duen eta benetan baloratzen den herrialde batean. Esperientzia ahaztezina izan zen.

Zure bizitza akademikoa lehenetsi duzu, eta gaur egun medikua zara eta hala diharduzu, baina non geratu zen amets olinpikoa?

Kirolari batentzat, joko olinpikoetara joatea beti da ametsa. Agian, nire kasuan, bigarren planora igaro da heltzen eta gauzak erlatibizatzen joan naizen heinean. Hasieran, drama bat balitz bezala hartzen duzu munduko txapelketarako sailkatzea lortu ez izana, edo Espai-

niako txapelketa bat galtzea, baina gero dena perspektiban jartzen duzu eta ikusten duzu curlingetik kanpo egiten duzunak balio handia duela. Nire lanbidean, eta pandemiako azken bi urte hauetan, bizitako egoera batzuen ondorioz heldu egin naiz.

Nola bizi izan duzu COVIDak eragindako hondamena ospitale batetik?
Osasun langile gisa egin dudana garrantzitsua izan da. Lehen lerroan egon gara, eta horrek perspektiba ematen dizu. Askok zailtzen zaitu. Zein kaltebera garen ikusarazten dizu, eta zein gaizki pasatu dugun familiekiko distantziarekin. Niretzat oso latza izan da jendea ospitalean bakarrik hiltzen zela ikustea.

Kirolak ematen dizun sendotasun mentala baliagarria izan zaizu ospitalean hain gogorrek diren egoera horiei aurre egiteko?

Bai, batez ere talde lanak. Lankideen, larrialdietako taldearen edo osasun zentroen laguntza izatea oso garrantzitsua izan da. Giro hori izateak lagundu digu bizirauten.

Jarri al duzu epe laburrerako kirol helbururik?

Beste ezeren gainetik, lehiaketez gozatu nahi dut. Espainiako emakumezkoen taldekako txapelketan podiumera igotzea, binakako mistoan. Han egotea jada arrakasta izatea da, eta halaxe hartzen dut, gure lanbideetan buru belarri ari garelako eta curlinga bigarren mailara igaro delako.

Zer ezaugarri izan behar ditu curling jokalaririk on batek?

Beste ezeren gainetik, gogoia izatea. Etengabeko ikaskuntza dela jakitea, egunero gauza berriak irakasten dizkizun kirola dela. Etengabe aldatzen dira arauak jokoa hobetzeko, eta ilusioa jartzen badiozu eta ikasteko prest bazaude, bilakaera nabaritutako duzu, ziur. Lanaren zati bat fisikoa da, eta izotz gaineko entrenamendua ere badago, jakina, baina gogo bizia izatea funtsezkoa da.

Ba al dago harrobirik gazteen artean?

Jacan curling eskola batean lanean ari dira. Zaila da jendea geratzea, bitartekoak urriak direlako, baina gero eta harrobiko kirolari gehiago daude eta kirol honen etorkizuna dira.

Nola gonbidatuko gintuzkezu kirol honetan hastera?

Lehenik eta behin, esango nizueke mundu osoan bidaiazteko aukera ematen duela. Jende asko ezagutzen duzu, eta kirol gutxi ematen dizu hori. Zentzu guztietan aberasten zaitu, dela hizkuntzak ikasten dituzulako, dela beste kultura batzuk ezagutzen dituzulako. Gainera, taldeko kirola da. Teknikoki, izotzean orduak inbertitu behar dira. Guk Kanadako entrenatzaileak izan ditugu —curlingaren sorterrietako bat da— eta jokalaririk hobeak izateko prestakuntza eman digun jendea ere bai. Gu denbora luzez izan gara autodidaktak, eta ezagutzak zabaldu behar dituzu. ●

Leire Carasa

2004an jaio zen Gasteizen, eta etorkizuna da. Batxilergoko bigarren mailan dago eta Harrikada klubeko kide da. Leire Carasa Espainiako txapelkun titulua lortu duen emakume taldeko kideetako bat da. Arrakasta horrek ateak ireki dizkie nazioartean lehiatzeko.

Nola hasi zinen curlingean?

13 urterekin hasi nintzen. Aitak azaldu zigun kirol berri bat zegoela eta ate irekien jardunaldi bat egingo zela. Telebistan ikustetik ezagutzen genuen, baina ez genekien Espainian jokatzen zenik ere. Harrikada

klubaren eskutik probatu ahal izan genuen, gustatu zitzaigun eta entrenatzen hasi ginen.

Nola iritsi zinen modu serioagoan lehiatzera?

Hasieran ez zitzaidan burutik pasatu ere egin, helburua jokatzera eta ondo pasatzea zelako. Baina Espainiako txapelketetan lehiatzea berez iritsi zen. Azken batean, gutxi gara kirol honetan dihardugunak. Ez gara profesionalak, baina dagoeneko ez da jokatzera bakarrik; oso jende on eta esperimentatuekin lehiatzea ere bada.

Junior eta senior gisa lehiatu zara, zein txapelketatan?

Lagunarteko lehiaketetan hasi nintzen; San Prudentzio txapelketan, adibidez. Espainiako emakumeen taldekako txapelketetan egon naiz, eta duela gutxi irabazi genuen. Gure arrakasta handia izan da, eta oso pozik gaude, ez gurelako espero. Talde mistoetan ere bai, binakako mistoaz gain, non anaiarekin lehiatzen bainaiz.

Titulu horrek nazioartean lehiatzeko aukera emango dizue...

Amets bat da, eta ilusioz gainezka gaude. Nazioartean lehiatzea beste urrats txiki bat da. Hori da kirol honek eskaintzen dizun alderdi ona: jende asko ezagutzea, beste herrialde batzuk ezagutzea.

Nolakoa da neba-arreben arteko harremana lehiatzeko orduan?

Konfiantzazko harremana da. Akats baten ondorioz, errieta egin diezaiokegu elkarri, baina berehala pasatzen zaigu. Gauza gehiago hobetzen saiatzen ari gara. Baina oso gustura jokatzen dugu.

Kirol honen teknikaren zein alderdi egin zitzaizun zailen zeureganatzea?

Dena pixka bat. Ematen ez badu ere, oso kirol osoa da. Zehaztasuna, arintasuna, estrategia, kontzentrazioa eta komunikazioa behar dira. Hainbeste elementu lantzen dituzunez, hasieran zaila da dena koordinatzea. Zailena arintasuna dela esango nizuke.

Kirol hau ez da dagoeneko frikiena, ez eta erratza pasatze hutsa ere, ezta?

Alderdi horri dagokionez, uste dut hori gainditu dugula jada. Ez da soilik harriak botatzea eta erratza pasatzea, teknika handia behar da.

Nola uztartzen duzu zure bizitzarekin?

Ostiraletan entrenatu ohi dugu, 20:30etik 22:00etara, eta igande batzuetan, ez guztietan, eguerdian. Izotz pista beste kirol batzuetakoe-kin partekatu behar dugu, hala nola hockey edo irristaketakoe-kin, eta nahiko ordutegi txarrak ditugu. Ahal dugunean Jacara joaten gara eta pista alokatzen dugu izotz onaren gainean entrenatu ahal izateko.

Izotz ona edo txarra, zertan nabaritzen da?

Gauza askotan. Lehenik eta behin, harriaren abiaduran. Gasteizko pistakoa bezalako izotz txar batean, ia ezin dugu pista osoan lan egin, izotza ez dagoelako prestatuta eta harria ez delako iristen edo erdizka geratzen delako, itoginen ondoriozko zuloak harrapatzen baititu.

Lagunduko diguzu curlinga gertuagotik ezagutzen?

(Barreak). Ingeleseko terminologia asko dago. Adibidez, *hacka* oinetako euskarri moduko bat da irteerak egiteko. Zapata bereziek *slider* izeneko tefloizko xafla bat dute, izotzaren gainean irristatzen dena. Eta xafla hori estaltzeko *gripper* bat erabili behar duzu. Curlingak *house* izeneko ituak eta hainbat modutan deitzen diren lerroak ditu, *hogline* edo *center line*, adibidez. Partida batean 10 joko jokatzen dira gehienez, eta haietako bakoitzak *end* du izena. Botatzen den azken harriari *hammer* esaten zaio, normalean *endaren* norabidea erabakitzen baitu.

Gustatuko litzaizuke soilik curlingean aritzea?

Gustatuko litzaidake, bidaiatu, izotz onean entrenatu eta asko ikasi-ko nukeelako. Baina arraro egingo litzaidake kirolean soilik aritzea.

Zergatik gonbidatuko zenituzke haurrak kirol hau probatzera?

Curlingak gauza asko ematen dizkit. Komunikaziotik talde laneraino. Oso psikologikoa da eta kontzentrazioa lantzen laguntzen dizu. Zeure burua gainditzeko eta partida baten barruan emaitzari buelta eman eta hobetu dezakezula pentsatzen laguntzen dizu. Balio asko ematen dizkizu. Ezagutu ondoren, asko aberasten zaitu arlo pertsonalean. ●

Curlingaren historia laburra

Uste da curlinga Behe Erdi Aroan Eskozian agertu zela lehen aldiz. Izotz gainean harriak erabiltzeari buruzko lehen erreferentzia idatziak Paisleyko abadiaren grabatuan agertu ziren, Renfrewen, eta 1541eko otsailekoak dira. Pieter Brueghel Zaharraren bi pinturak (1545ekoak biak) curlingaren antzeko jokoan ari diren pertsonen irudiak erakusten dituzte. Aldi hartan, Eskoziak eta Herbehereek lotura kultural sendoak zituzten, beste kirol baten garapenak erakusten duen bezala: golfa.

Jasota dago XVI. mendearen hasieran curlinga bazegoela, 1511ko harri bat kontserbatzen baita. Dokumentu idatzi batean curling hitzaren lehen agerpena 1620koa da, eta Perthen (Eskozia) agertu zen, Henry Adamsonen poema baten hitzaurrean eta bertso lerroetan.

Kilsyth Curling Club kluba jotzen da munduko lehen kurling klubtzat; izan ere, 1716an eratu zen formalki, eta gaur egun existitzen da oraindik. Curlingean jokatzeko berariazko pista bat eraiki zuen lehena izan zen, eta Colziumen eraiki zuen. Presa txiki bat zen, 100 x 250 metroko urmael artifizial bat sortzen zuena, eta, izoztean, haren gainean jokatzeko aukera ematen zuen.

Curling txapelketa, aldi bereko lau partidarekin

Jokoa "the roaring game" (orro jokoa) izenez ezagutzen zen (eta oraindik ere hala ezagutzen da Eskozian eta ondorengo eskoziarrak bizi izan ziren beste eskualde batzuetan, hala nola Zeelanda Berrian), harriek galtzada harrizko pistaren (*pebble*) gainean

irristatzean sortzen duten soinuagatik (pistaren gainazalean egoera erdi solidoan dauden ur tanta txikiak). Hitza eskozierako *curr* aditzetik (zarata txiki bat sortu) dator, eta ez *curl* aditzetik (kizkurtu), batzuetan hala uste bada ere.

Hasierako garaietan, harriak ibaietatik ateratako arroka soilak ziren, eta, batzuetan, leundu eta forma ematen zieten. Jaurtitzailleak ez zeukan kontrol handirik harriaren gainean, eta jokoa zortearen mende zegoen, trebetasunaren edo estrategiaren mende baino gehiago. Kanpoaldean jokatzeko curlinga oso ezaguna izan zen Eskozian XVI. eta XIX. mendeen artean. Eskoziak da Munduko Curling Federazioaren egoitza.

Gaur egun, oso errotuta dago Kanadan, eta eskoziar emigratzaileen eskutik iritzi zen hara. Royal Montreal Curling Club kluba da Ipar Amerikako kirol klubik zaharrena (edozein kiroletakoa), eta 1807an sortu zen. Estatu Batuetako lehen kluba 1830ekoa da. Orchard Lake Curling Club zuen izena, eta Detroit hirian (Michigan) zuen egoitza. Curling eskoziar

emigratzaileek sartu zuten Europan ere (Suedian eta Suitzan). Gaur egun, Europa osoan jokatzeko da, eta Britainia Handiaren beste kolonia ohi batzuetara ere zabaldu da, Australia eta Zeelanda Berrira adibidez, eta Txinara, Hego Koreara eta Japoniara ere iritsi da.

Curlingeko munduko lehen txapelketa gizonentzat izan zen, eta "Scotch Cup" deitu zioten. Falkirk eta Edinburgon (Eskoziak) egin zen 1959an. Lehenengo titulua Kanadako Regina hiriko Saskatchewan taldeak irabazi zuen.

Kirol olinpikoa

Kirol olinpikoa da Naganoko Jokoa 1998an egin zirenetik, baina 2006ko otsailean Nazioarteko Batzorde Olinpikoak erabaki zuen 1924ko neguko joko olinpikoetan egindako lehiaketa ofizialtzat jotzea, eta ez erakusketa kiroltzat, ordura arte bezala. Beraz, Britainia Handiko taldea izan zen urte olinpikoaren lehen irabazlea. Egiazki, 1924an ez ziren hain argi bereizi erakusketa kirolak eta "domina zerrendako" kirolak. Erakusketa kirola izan zen 1932an, 1988an eta 1992an. ●

Non ikas eta goza dezakezu kirol honetaz?

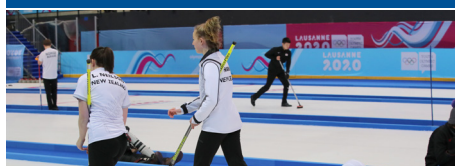
Jar zaitez harremanetan

Neguko Kirolen Arabako Federazioarekin

**NEGUKO KIROL EN
ARABAKO FEDERAZIOA**
FEDERACIÓN ALAVESA DE
DEPORTES DE INVIERNO

Zerkabarren, 5
01001 Gasteiz (Araba)
688 646 620
falavesaski@gmail.com

dxtfem.com/alava/

**EL SITIO QUE TE INFORMA SOBRE
EL DEPORTE FEMENINO EN ARABA**

**ARABAKO NESKEEN KIROLARI
BURUZKO LEKU**

**LAIA
eskola**

Arabako emakumeen jabetzarako eta
berrakuntzarako eskola
Escuela para la igualdad y el empoderamiento
de las mujeres de Álava

Kirol Zerbitzua
Servicio de Deporte

araba álava
foru aldundia diputación foral

web.araba.eus/eu/kirola